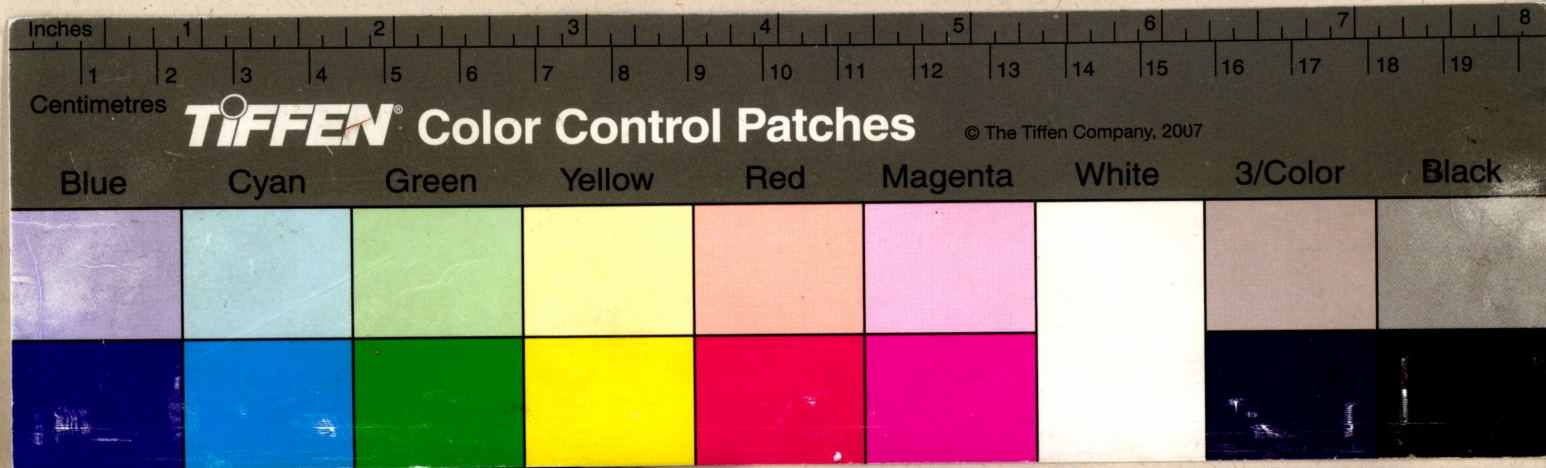

371.

371.

Ram 371.

A' Jo Istennek Nevében,
LELKI DIADALOM-
R U L V A L O
O K T A T A S.

Mellyet
A' Debreczeni Nagy Templomban
1682 Esztendőben Boldog Aszfzony
havának negyedic napjánac reggeli órá-
ján tett.

FELVINCZI SANDOR.

*Megnevezett Debreczeni Ecclesiának edgyik
méltatlan. L. P.*

DEBRECZENBEN,
Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS által.
M. DC. LXXXII.

A' Jo Istennec Nevében,

L E L K I D I A D A L O M -

R U L V A L O

O K T A T A S .

Mellyet

A' Debreczeni Nagy Templomban
1682 Esztendőben Boldog Afzszony
havának negyedic napjánac reggeli órá-
ján tett.

F E L V I N C Z I S A N D O R .

*Meg nevezett Debreczeni Ecclesiának egyik
méltatlan. L. P.*

D E B R E C Z E N B E N ,

Nyomtattatott ROSNYAI JÁNOS által.
M. DC. LXXXII.

TEXTUS. Malach. 4. v. 2. 3. A' Deák fordításban. 3. Réb. és 20. 21. vers.

2. *Es fel támadt tőnktek kik az én nevemet felitek az igazságnak napja, és egészég leszen az ő szárnyai alatt és elömentek s' meg szaporodtok mint a' meg bízalt tulokok.*

3. *Es labatok alá tapodgyátok az Istenteleneket: Mert olyanok leszenek a' ti lábaitoknak talpai alatt mint hamu, a' napon mellyen befédemet meg tellyesítem, azt mondgya a' Seregeknek Jéhozása.*

Függése a' Leczkének. Mivel oda fellyebb, cap. 3. v. 18. Hivá a' Prophetá az hitetleneket, hogy meg térvén, semlellyék meg az Istennek munkáit, és minden bizonnal csekbenfogjác venni kicsoda külömség legyen az hivek és az hitetlenek között, mellyet tagadnac vala, cap. 3. v. 14. 15. *Azt mondottátok, hasontalan a' Jéhozának szolgálni. &c.* Leál azért a' 4. dik résznek első versere, és meg mutattya, hogy rendelt Isten egy napot mellyen az hitetleneket meg büntesse, és az hiveknek jutalmat adgyon, mint a' kezűnc alatt valo leczke bizonyittya; mellyekből ilyen *conclusio*t csinál: Azert vagyon Külömség az hivek és az hitetlenek között.

Summa. Ebben azért a' Leczkében summa szerint le rajzoltatic az hiveknek jutalmoc azzal a' győzedelmekkel egyetemben, mellyel győzedelmeskednek az ő ellenségeken.

Részei a' Leczkének kettőc. (1) Meg iratic az hiveknek jutalmoc, és vigasztaltatásoc. v. 2. *Fel támadt tőnktek az igazságnak napja. &c.* (2) Meg jegyz-

tetic

tetic a' benteknek ellenségeken valo győzedelmek. v. 3. *Meg tapodgyátok az Istenteleneket.*

I. Kérdés. Miért foll így az Isten: *Kik az én nevemet felitek?* Nem volt volna elég így follani: *Kiken ülem (vagy engemet) felitek?*

Felelet. Félni az Isten nevét, és félni az Istent, jó értelem szerint mind azon egy dologért vehettyűc; mivel mindenic az idvezűlendő embernek tulajdona. De félni az Isten nevét, és félni az Istentől, nagyon különbözik. mert az hitetlenek és hypocriták is félnek az Istentől midőn azt kiáltják: *Hegyek borítások el minket annak síne elől a' ki az sűkben ül.* Jelen. 6. v. 16. 17. Mind azon által az Istennek nevét nem félük, az az, az Isten igejenek predikálására meg nem indulnac, holott az által tudgyác meg kicsoda legyen az Istennek mindenhatósága, bölcsesége, igazsága, és irgalmassága. Az Isten félők pedig, valamihelyen hallják, avagy olvasák az Istennek igejét, mindgyárást fűi fűlelemmel és engedelmesfeggel féllic az Istent, és az ő parancsolatiban igyekeznek járni, a' Josiás Király példája szerint. 2. Király. 22. v. 11. 18. 19. *Es mivel hogy meg lágyult a' te síved, és meg alázatad magadat az Ur előtt, halván azokat mellyeket follék ez hely ellen és meg saggattad a' te ruhádát, és sírál en előtem: Azért en is meg halgattalak, azt mondgya a' Jéhoza.*

II. Kérdés. Kicsoda az az igazságnak napja?

Felelet. A' Christus Jésus. Holott ilyen dolgot jegyezz meg.

(1) Hogy Napnak mondati: mert ő benne va-

gyon az a' mennyei világosság, mely minden e' világ-
 ra jövet meg világosíthat. Ján. 1. v. 8. és 8. v. 12. és
 12. v. 46. *En világosságul jertem e' világra.* Esa. 60.
 v. 1. *Kely fel világoskodjál, mert eljött a' te világos-
 ságod.* Esa. 49. v. 6. *A' pogány nepeknek is világosságul
 adtalak tegedet.* Így bol az Atya Isten az ő Fia felől.
 Innen vagyón már, hogy az Anyaszentegyháznac tö-
 kélletessége ebben áll, hogy fel öltözhessék ebben a'
 Napban, és tizenkét csillagoknak (Apostoloknak)
 Coronáját (az az Tudományát) fejében hordozza.
 Jelen. 12. v. 1.

(II) Hogy Igasságnak Napjának neveztetik,
 mert az ő igasságot, mint valami tiszta ruhát, mi re-
 ánc ruházza, és lett minékünk az Istenül bölcseségünk,
 Igasságunk, Sentségünk és válságunk. 1. Cor. 1. v.
 30. Itt azonban azt is esünkben vegyük, hogy ez az
 igasságnak napjának tündöklése, ellenében tétetic az
 ő Törvénybeli Szent Atyáknak állapotjánac, a'
 kik a' Törvénynek árnyéka alatt éltenek és jollehet
 meg igazultanac, és az Istennek Országában által vi-
 tettenek, mind azon által homályosabban láttak mi-
 nálunknál a' meg ígértetett válságnac és idvélség-
 nek titkait. Mert a' Ceremoniák a' meg lejendő dolgok
 nak árnyéki voltanák, de a' valósága Christuse. Colos.
 2. v. 17. Sid. 10. v. 1.

(III) Hogy az mondatic, hogy az ő szárnyai alatt
 egészég vagyón. Ez az hasonlatosság pedig vétetett
 Naptul; mert valamiképpen a' nap az ő sugárvá
 mindeneket meg vidámit, táplál, és melegít: Ugy
 a' Christus Jéhus az ő Evangeliumával a' meg homa-
 lyosít

lyosított lelki ismérteket meg esendesíti és meg
 ujítja. Innen mondgya az Angyal Luc. 2. v. 10
Hirdetek nektek nagy örömet (IV) Hogy meg biz-
 laltatott tulokoknak mondatnac az hivek, az hitben,
 lelki örömben, és erősségben, és a' lelki dolgoknak
 bővségében. Solt. 63. v. 6. *Mint a' kiverséggel es
 sirral, úgy bé tellyesedik az én nyelvem, mikor vig aja-
 kakkal dicsér téged az én szám.*

III. Kérdés. Miről mondgya azt, hogy előmen-
 tek avagy igazabban, Kimentek? Felelet. (1) Erti
 az Antiochusnak és egyéb pogányoknak hatalma a-
 lol valo ki szabadulások, mely a' Machabæusok ide-
 jében volt: Ezek voltanac pedig rend ferint, kik ál-
 tal a' Sidoc meg szabadultanac. (1) Jaddus Pap. (2)
 Mathatias. (3) Judás Machabæus (4) Jonathás.
 (5) Simon. (6) Hircanus János. (7) Antiochus
 Ezer minnyájan Christus Urunk esüetése előtt 101.
 esendőkkel dicsőítségesen meg szabadították az I-
 stennek Anyaszentegyházát a' pogányoc hatalma alol
 Joseph. Lib 13. Antiq. Jud. cap. 19. Lásli erre
 bőven a' Zachariasra valo 36-dik prädikatióban.
 Quäst. 5. in expl. textus. (II) Erti a' lelki szol-
 gálat és a' Sátánnak hatalma alol valo ki menekede-
 teket. Innen mondgya már a' Christus Jéhus, Esa. 61
 v. 1. *El küldök engemet az Ur hogy a' foglyoknak saba-
 dulást hirdetnék, és a' meg kötözöttetteknek a' tömlöcznek
 meg nyilasát.* Szent Pál is ilyen sohajtással kívánnya
 ezt a' szabadulást. Rom. 7. v. 24. *Oh én segény em-
 ber! Kicsoda szabadít meg engemet ez balálnak testé-
 bül?* (III) Erti a' ki meneklen az Isten Anyaszen-
 tegyhá-

tegyházának Jerúsálemből az egész világra való ki-
menetelét, Melyről vagyon jövendőlés Efa. 2. v. 2.
3. holott így szól: *a' pogányoc: Jertek el mennyünk
fel az Ornak hegyére &c.* Lásf. intést erről a' ki-
menetelről. Efa. 5. v. 11. 12. *Mennyetek el, fússatok ki
onnet és semmi tisztátalant ne illesetek &c.* Így pél-
dázatot e meg az ő Testámentomban is, a' Jerúsálé-
béli templom kűőőbinec alatta való forrátnak ki-
folyásán, mellyen az Angyalnac harmadik mérése u-
tán e' Proféta által nem mehet vala. Ezech. 47. v.
1-5. Idvezitőnk is azt parancsolá a' Tanyitvánok-
nak, hogy *mennének el e' széles világra, és tanítanának
minden népeket, meg keresztelvén őket Átyának Fi-
nak, és Sz. Lélek Istennek nevében. &c.* Matth. 28.
v. 19. Be is kezdette' tellyesedni. mikoron Sz. Pál a'
Sidoknac azt mondá. *Imé a' pogányokhoz, mégyünk &c.*
Csel. 13. v. 46.

IV. Kérdés. Micsoda győződelem ez melyről
vagyon emlekezet v. 2. *Es meg tapodgyátok az hitet-
leneket?* Felelet. Nem valami magános bossu-ál-
lás értetik azon a' győződelmen, mert a' tilalmaztatit
Mos. 5. Könyv. 32. rög. v. 35. *Enyim a' bossuallás
és áfizerés.* Veld őőve Rom. 12. v. 19. Sid. 10. v.
30. 1. Petr. 2. v. 23. hanem értetik az Ecclesiánac
szabadulása es győződelme, melly volt. (1) A' kül-
ső Magisztrátusok által, ugy mint Christus Urunk
bültetése előtt a' Machabeusok által, (Lásd ide felyebb
az harmadik kérdést) az Uj Testámentumban Con-
stantinus Nagy Császár által, a' ki Diocletianust, Ma-
ximianust, Maxentium, Licinium, es egyéb kegyet-
leneket

leneket meg tapodot. Ide való Theodosius Császár
is, a' ki a' temérdeki bálványozást fel-állítani igyeke-
ző Eugenium, és Arbogastum haddal meg győzé.
(2) A' lelki Pásztorok által, a' micsodások voltak.
régén az Apostolok, es e' mai napon az Istennec rend-
berint való szolgai, kiknek prädikálások által Isten e'
világi hatalmásokokat le szokta venni. 2. Corint. 10.
v. 4. 5. *A' mi vitézkedésünknek fegyverei nem testiek
hanem Isten ereje által erősek, nagy erősségeknek le-
rontására veld őőve Jerem. 1. v. 10. Tégedet Prophé-
tává teslek a' pogányokon és Országokon, hogy gyomlály,
roncs, veszés, törj, épics, és plántály.* Lásd Jerem. 18. v.
7. *Ha álllok a' nép ellen, és az ország ellen, hogy ki
gyomlálom, meg rontom, és el-vesztem egy szempillan-
tásban.*

V. Kérdés. Micsoda ennek értelme v. 3. *A',
napon mellyen beszédemet meg tellyesítem: Avagy a' be-
tű berint: A' napon mellyet én cselekszem? Felelet.*
Értelme etinek csak ez, mint ha így állana. Jollehe t
nehéz tinéktek a' szabadításnac óráját várnotok, mind
azonáltal várjátok el békéséges türessel; mert én
minden bizonynyal jelen léféc azon a' napon, a' mel-
lyet rendeltém a' szabadításra. Habac. 2. v. 3. *Ha
késéndik, várjad azt, mert kétség nélkül meg léfzen, és
nem késk.* Sid. 10. v. 37. *Még csak egy kevés idő vá-
gyon, és a' ki el-jövendő, el-jö es nem késk.* Eddig a'
magyarázat.

I. TUDOMANY.

Csak egyedül a' Jésus Christusban kell keresni az
idvetséget, az Isten ísméretinek világosságát, és az I-
stennek

Rennek tetczõ igafadgot. Text. v. 2. *Fel támadot
rineknek az igafágnak napja. &c.*

Ez a' Tudomány meg czáf ollya. (1) A' Sidok-
nac hazugsággal telyes könyveket; melyet õk *Thal-
mudnak* hívják: melyben le tétetett álomhoz hason-
ló fabulájoknak bintén úgy híznec mint a Szent irás-
nac. (2) A' Mahumet *Alcoránnját* melyben a'
Moses és a' Jésus ellen sok káromkodások és képte-
lensegek vadnac, jollehet vallást tésen arrul, hogy
mindenic Istentül bocsáttatott. (3) A' Mahumet
hazugságát, ki azt kóltótte, hogy valamit tanit, mind
a' Gábriel Angyallal való beszélgetésibül vési, és a' Sz:
Lélekkel való conversatiojából. Ez bintén olyan
igaz, mint régen Lycurgusnak a' Spartanusoknak a'
Polloval, Numa Pompiliusnak a' Nimpha *Æge-
riával* való csalókás beszélgetések. (4) Az Uj Ke-
restényeknek és Wejgelianusoknak új jelenéseket, el-
mejekben való el ragadtatásokat, és abbul való bo-
londoskodásokat. (5) A' Pápiśc Tráditioit,
vagy emberi találmánnyit, melyeket a' Sz: írással e-
gyenlõ méltóságúnac mondanak: holott az Isten
minket csak egyedül a' Sz: írásra igazit. *Esa. 8. v. 20.*
A' Törvényre és a' tanu bizonyásg tetelekre. Ján. 5. v.
*39. Tudakozzátok az írástokat. Luc. 16. v. 29. Vá-
gyon Mosesekes Prophétájok, azokat halgassák. Lás-
többet Syst. Theol. Mares. Loc. I. § 49. § 1. 52.*

II. TUDOMÁNY

Akar mely nagy legyen, és akar mely sok ideig
tarconis az Istenes híveknek az õ harcizok az hitelen-
ekkel, &c. mindazonáltal vegtéreis ugyan õvék lévõ
a' gyõzõ

a' gyõzõdelem. Text. v. 3. *Lábatok alá tapodgyátok
az Isten teleneket. Solt. 58. v. 11. Az õ lábait mossa
az igaz az hitetlennek véreben. Jelen. 12. v. 8.*
A' Sátán és az õ angyali név vehetnek erõt, nem is ta-
láltaték az helyek többé az égben. *Rom. 8. v. 37. Míd
ekékben gyõzõdelmeséknél fellyebb valok vagyunk, az ál-
tal a' ki szeret minket.*

1. O K A. a' Tanuságnak. Mert maga ígérte a'
Christus az híveknek ezt a' gyõzõdelmet. *Matth. 16.*
*v. 18. A' pokolnac kapui azon (az Anyaistentegyhá-
zon) nem vehetnek diadalmat.*

2. O K A. Mert a' Christus is jelen vagyon ezen
az harcizon, mivel hogy a' *Mirtusok* (az hívek ezec)
*Között áll. Zachar. 1. v. 8. és az hét arany gyertya r-
tok (Ecclesiák) Között.* Jelen 1. v. 13. és maga is
harczol az hívek mellett az õ Sz: *Angyalival* edgyütt
a' Sárkány és annak *Angyali* ellen, és azokat le hajg ál-
lyá, hogy helyek az égben ne találta'ssék. *Jelen. 12. v. 7.*
8.

3. O K A. Mert az hívek hit által csatáznak, mely
még ezt a' világot is meg gyõzi. 1. *Ian. 5. v. 4. Ez
a' diadalom mely meg gyõzte e' világot, tudástlik a' tihite-
tek.*

1. Kérdés Kicsodác indittyác mi ellenünc ezt a'
harcizot? *Felelet.* (1) Az Eördög; ki az Sz: Pál ol-
dalában is hegyes õstõn vala. 2. *Corint. 12. v. 7.*
(2) a' testi indulatoc, melyec ottan ottan rabul ad-
ják az embereket a' bűnnek törvénnének. *Rom. 7. v.*
23. (3) Ez világ *Ian. 7. v. 7. Engemet gyűlöl e' vi-
lág: mert én bizonyásgot tésék örola, hogy az õ cseleke-
dett gonoszok.*

II. Kérdés. A' Sátán ellen való harczolásában micsoda argumentumokkal támogattya magát a választott lélec? *Felelet.* A Tanuságnac okain kívül, illyenekkel. (1) Hogy a Sátánnal való tufakodása rébbe annak a vitezségnek, a mellyre hivatattac az hivek. Ephes. 6. v. 12. Tufakodásunc vagyon a birodalmok ellen, é világnak Urai ellen, ez életnek seregséginek vezéri ellen, a lelki gonoszok ellen, mellyek a magasságban vadnak. (2) Hogy kötelezte magát arra a Szent keresetségben. (3) Hogy Isten igazgattya azt az harczot jo végre, és ő is szabadittya meg a börtentől. Matth. 6. v. 13. (4) Hogy magának is a Christusnac meg kellett a Sátánnal harczolni. Matth. 4. v. 1. feqq. (5) Hogy olyankor rostáltatic ki emberből az hasonlatanság. Luc. 22. v. 31. *A' Sátán kívánt titeket, hogy meg rostálljon.* &c.

III. Kérdés. Hát a testi indulatoc ellen vallyon minden emberec egyaránt harczolnake? *Felelet.* Né. (1) Mert az hivec tufakodnac az ujjá álló kegyelemből az uj ember által; az hitlenec pedig tsak a földi félelemből. (2) Az hivec az elménec és az akaratnak minden rendeletlen indulatn meg indlnac; de az hitlenec csak ama nagy irtóztato czégre vétkeken posdulnac meg ideig. (3) Az hivec tufakodnac, hogy ha fíjintén sokakban meg tantorodnac is, még is életeket az Istennec akarattya ferintgyekezic rendelni. 1. Ian. 3. v. 9. 10. de az hitlenec még a lelki tufakodás között is meg sokot gonoszságokat csak elő visic.

IV. Kér

IV. Kérdés. Mellyek azok a fegyverek a mellyekkel ellenséginken győzödelmeskedünk? *Felelet.* Azok leirattatnak Sz: Pál által, Ephes. 6. v. 14. 15. 16. 17. ilyen rendel. (1) Igaságnak melly vafa v. 14. *Fel öltözzén igazságnak melly vasában;* melly nem egyéb hanem a jo lelki ismér. Innen mondgyák a Deákok: Nulla pallascere culpa, hic murus aeneus esto. (2) Az Evangélium békefének sáruja. v. 15. *A' ti lábaitokat a békefének Evangéliumának kűsűlivel meg saruzzván.* Ez az embernek másokkal való békefének lakása. Innen int Sz: Pál Rom. 12. v. 18. *hogy ha lehet, mindenekkel bekeféseben éllyünk* (3) Az hitnek paiffa. v. 19. *Annac felette az hitnek paissát fel vévén.* Ez a Christus igazságát jegyzi. mivel hogy a *Christus lett minékünk Istenül igazságunk* 1. Corint 1. v. 30. (4) Az idvésefének físfakja. v. 17. *Az idvésefének físfakját is fel vegyétek.* Ez a Christus dicsőséges győzödelme, melyrűl illyenképpen fíol Esaias 59. rűjében, a 17-dik versben: *Fel öltözte az igazságot, mint egy pánczelt, és a szabadításnak físfakját az ő fejeben: fel öltözte a bűs;u állást mint egy ruhát, és busulással környűl vévé magát, mint egy palástal.* Lásd. 1. Thessal. 5. v. 8. (5) A' Léleknek fegyvere. v. 17. *Vegyétek fel a lelki fegyvert is, melly az Istennek befűde.* Ettűl pedig az hit nem választatic, s' nem is fíakaf;stathatik el, a mint ezen kerdéfnec harmadik feleletibűl meg retczik.

1. *Haf;na* a Tanuságnak *Tanító és Oktató.* Innen ezt tanullyuk meg. (1) Hogy az hiveknek a Sátánnal és az hitlenekkel való harcza nem mostani: mert láttyuk, Terem. 4. v. 8. miken ölé meg Cain az Abelt, csak hamar a teremtés után. Solt. 129. v. 2. *Sokat sanyargatának engemet az én gyermekségentűl fogván, mongya most az Izrael.* (2) Hogy az hiveknek győzödelmek onnan is meg fízikot lenni, az honnan ingyen sem tudnák várni, a mint Mardocheus izeni vala Esther A;f;sonynak. Esther 4. v. 14. *Ha mostani időben ezt elhalgatod, majsonnan léssz*

Könyvesek, és meg szabadulások a Sídoknak. (3) Hogy az hitetlenek nek a valasztott szentekkel való tufakodások, a magok veszedelmün végeztetik el, annyira hogy az hivek legyenek ő nekik terhes kö gyanant. Zachar. 12. v. 3. *A napon teszem én a Jerusálemet nehez kövé minden népeknek, valaki vini akarja, meg szakad beleje, jöllehet ő ellene gyűlnök a földnek minden nemzetsége.*

II. Haszna feddő Feddi az Isten Lelke é tanúságbul azokat (1) A' kik semmir nem akarnak ezen a világon harczolni a Sátán, a test, és é világ ellen, holott magukat harczolási kötelezték a keresztiségben, még is mindazonáltal úgy akartak csendeslen nyugodni, mint Jonas a borostyán szál alatt. Jon. 4. v. 6. 7. 8. és aulznak az ő bűnökben meg a veszedelmnek idején is, mint ezen Jonás az hajóban a szélvésznek idején. Jon. 1. v. 5. (2) A' kik az Isten ellen támadnak, ha valami szájok izint nem esik, mint ezé Jonás haragtzik vala, hogy Isten a borostyán szálát feje felül elszarazta. Jon. 4. v. 8. 9. (3) A' kik harczolnak ugyan, de nem erősslen. Ez illyenek nem gondollyak meg, *elsőben*, hogy a testi gyarlóság belől ő ellének harczol, az ellenség pedig mentül közelebb vagyon, annál inkább kell tüle félni. *Másodszor* hogy e világ ő környűdítők. és ő ellének harczol: az ellenség pedig mentül több, annál inkább érmit. *Harmadczor*, hogy a Sátán ő felettek, és ő ellének harczol, erőss ellenség ez, mert 1. Pet. 5. v. 8. hasonlittatik *Oroszlánhoz* - s' még *Sivo ríró*, és *szálllyal járó Oroszlánhoz*. Az ellenség pedig mentül erősebb, annál rettenetesebb.

III. Haszna intő. Int a Tanúság bennünket, hogy a mi ellenséginkel való harczolásunkban legyünk hivek és alhatatosiak, ha az életnek koronáját el akarjuk venni. Jelen 2. v. 10. Alhatatoságunk pedig illyen dologbul tetczik meg. (1) Ha az Isten ereje által harczolunk. Pfal. 144. v. 1. *Alkot legyen a Jehova ki tanitja az én kezemet az hadakozásra, és az én ujjaimat a viadalra.* (2) Ha meg szűnés nélkül harczolunk, és tereny vigyázással, a mint Szent Péter tanit. 1. Pet. 5. v. 8. *Jozanak legyetek; vigyázzatok; mert a ti ellenségetek az ördög, mint az orsó Oroszlány szálllyal jár. Keresvén kit el nyeljen.* (3) Ha azokat a fegyvereket fel vesztjük, melyekről íte fellyebb a negyedik kérdésben szollánk. (4) Ha sem balál, sem éler, sem Angyalok, sem Fejedelemségek, sem hatalmaságok, sem jelen valok sem következendők, sem magasság sem melység, és semmi egyéb teremett állat el nem szakaszt minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon az, mi Urunk Jésus Christusban. Ki nek tulajdonnítások örökké való alás és birodalom, máttul-fogva mind örökkön örökké A m e n.

V E G E.

